

Sławomir Zawisza, Tomasz Pachut

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

WPLYW INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ NA ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH GMINY NOWA WIEŚ WIELKA

*INFLUENCE OF INTEGRATION WITH THE EUROPEAN UNION ON THE
DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN NOWA WIEŚ WIELKA COMMUNE*

Słowa kluczowe: obszary wiejskie, rozwój, integracja, Unia Europejska

Key words: rural areas, development, integration, European Union

Abstrakt. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej rozwój obszarów wiejskich znacznie przyspieszył. Gminy otrzymały wsparcie finansowe z unijnych funduszy, a także budżetu państwa i zaczęły realizować projekty mające na celu poprawę warunków życia na wsi. Zaczęto inwestować w infrastrukturę, ochronę środowiska, kulturę oraz wspierać mieszkańców w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Badania przeprowadzono od czerwca do listopada 2012 roku. Metodą, którą wykorzystano w badaniach, była analiza pozyskanych dokumentów z gminy Nowa Wieś Wielka oraz badanie metodą sondażową. Ankieta dotyczyła wpływu UE na rozwój obszarów wiejskich oraz poziomu życia w gminie Nowa Wieś Wielka. Dobór respondentów był przypadkowy spośród mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka. Odpowiedzi udzieliły 283 osoby. Z przeanalizowanych dokumentów można wywnioskować, iż gmina Nowa Wieś Wielka aktywnie bierze udział w programach UE, o czym świadczą liczne projekty i zadania przeprowadzane na terenie gminy. Mieszkańcy gminy dobrze oceniali wpływ UE na rozwój obszarów wiejskich oraz byli zadowoleni z poziomu życia na zamieszkiwanym terenie.

Wstęp

Obszary wiejskie krajów Wspólnoty Europejskiej zajmują ponad 90% ich terytorium, podobnie jest w Polsce, gdzie stanowią około 93% powierzchni. Duży udział obszarów wiejskich i terenów rolniczych w strukturze powierzchni UE powoduje, że jest to ważna gałąź gospodarki Wspólnoty. Wiele obszarów wiejskich stoi przed poważnymi problemami. Średni dochód mieszkańców obszarów wiejskich jest z reguły niższy niż mieszkańców miast, a przedsiębiorstwa rolne cały czas muszą zwiększać swoją konkurencyjność. Słabsza infrastruktura i sektor usług również pogarszają warunki życia na wsi, zaś ochrona środowiska przyrodniczego wiąże się z dodatkowymi kosztami finansowymi. Mimo to obszary wiejskie mają dużo do zaoferowania. Dostarczają podstawowych surowców do wytwarzania żywności oraz są miejscem wypoczynku i rekreacji. UE dostrzega potencjał, który tkwi w obszarach wiejskich i stara się sprostać problemom życia na wsi. W tym celu UE skupia się na trzech podstawowych działaniach:

- poprawie konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- poprawie stanu środowiska i terenów wiejskich,
- poprawie jakości życia na obszarach wiejskich oraz wspieraniu dywersyfikacji gospodarki wiejskiej [http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_pl.htm].

Odkąd Polska w 2004 roku stała się członkiem UE, podejmowane są wszelkie działania w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR), mające na celu przyspieszenie przemian obszarów wiejskich i agrobiznesu poprzez finansowanie z unijnego budżetu oraz ze środków krajowych [Dmochowska 2011]. Wsparcie rozpoczęto poprzez programy przedakcesyjne oraz pierwszy etap finansowania w ramach UE PROW i SPO na lata 2004-2006 [Krasucka 2008], a następnie kolejne perspektywy finansowe WPR UE na lata 2007-2013 i najnowszy okres finansowy na lata 2014-2020. Pomimo znacznych nakładów gospodarstwa rolne w Polsce nadal potrzebują inwestowania. W ramach programów WPR UE zmieniały się priorytety, a wraz z nimi sposoby finansowania

wsi i rolnictwa. W ostatnich latach szczególną uwagę zwrócono na bezpieczeństwo żywnościowe i jakość żywności, konkurencyjność, tworzenie na wsi nowych miejsc pracy poza rolnictwem, zrównoważony rozwój i upraszczanie mechanizmów WPR [Adamowicz 2008]. Rozwój wsi i rolnictwa w Polsce zmierzał do rozwiązania dysproporcji pomiędzy poziomem życia na wsi i rozwojem gospodarstw rolnych w kraju w porównaniu z krajami UE [Heffner 2008]. Rozwiązania problemów upatruje się w aktywizacji społeczno-gospodarczej [Wiatrak 2000] oraz tworzeniu warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i różnicowania gospodarki wiejskiej, a także rozwijania pozarolniczej działalności [Kłodziński 2010]. Częściowo dążenia te zostały zrealizowane, jednak wciąż pozostaje wiele do zrobienia. Gospodarka na obszarach wiejskich jest obecnie kompozycją lokalnych podmiotów reprezentujących różne sektory – rolnictwo, przemysł, w tym przetwórstwo oraz usługi [Raport o stanie... 2014].

Material i metodyka badań

Podjętym zagadnieniem w pracy było zbadanie wpływu funduszy pochodzących z UE na rozwój obszarów wiejskich, oraz jakość życia na wsi w ocenie mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka. Aby to osiągnąć konieczne było poznanie opinii mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka w przeprowadzonej ankiecie. Tematyka pytań dotyczyła ogólnego wpływu UE na rozwój obszarów wiejskich oraz poziomu życia na wsi. Przeanalizowano również dokumenty otrzymane w gminie Nowa Wieś Wielka. Celem przeprowadzonych badań było uzyskanie opinii mieszkańców gminy na temat poziomu życia na wsi i wsparcia ze strony UE rozwoju obszarów wiejskich. Okres prowadzonych badań trwał od czerwca do listopada 2012 roku¹. Badania były poprzedzone pomiarem pilotażowym wśród 30 osób mającym na celu sprawdzenie poprawności pytań w kwestionariuszu.

Do badań wykorzystano kwestionariusz ankiety. Dobór respondentów do badań był przypadkowy. Byli to mieszkańcy gminy Nowa Wieś Wielka, którzy na podstawie kwestionariusza wyrazili swoją opinie o życiu na wsi i rozwoju obszarów wiejskich dzięki unijnym funduszom. Kwestionariusz został zbudowany z 17 pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru. Badaniami objęto 283 respondentów z populacji generalnej liczącej 9201 osób, w tym 4710 kobiet (51,2%) oraz 4491 mężczyzn (48,8%). Poziom ufności został ustalony na poziomie 90%, a dopuszczalny błąd szacunkowy wynosił 5%. Z 350 kwestionariuszy, które skierowano do mieszkańców badanej gminy, prawidłowo wypełnione zostały 283. Pozostałe arkusze pomiarowe nie zostały wypełnione, nie wróciły lub zostały błędnie wypełnione. Ze względu na dobór respondentów wszystkie wyniki dotyczą badanej próby.

W badaniach wzięły udział 163 kobiety (57,6%) oraz 120 mężczyzn (47,4%). Największą grupą respondentów były osoby w wieku 21-30 lat (27,2%). Kolejną stanowiły osoby w kategorii 31-40 lat (26,1%) oraz w wieku od 51 do 60 lat (21,9%). Mniej liczne grupy stanowiły osoby od 41. do 50. roku życia (13,8%) i do 20 lat (6,4%). Najmniej liczną grupą respondentów były osoby powyżej 60. roku życia, co stanowiło 4,6% badanych mieszkańców. Prawie połowę badanych mieszkańców stanowiły osoby ze średnim wykształceniem, co stanowiło 48,4% badanej populacji. Kolejnymi grupami respondentów były osoby z wykształceniem wyższym (24,0%) oraz zawodowym (21,2%). Najmniej liczną grupę, bo tylko 6,4%, stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym. Spośród badanej populacji zdecydowaną większość stanowiły osoby pracujące na etacie, co stanowiło 73,9%. Mniej licznymi grupami byli renciści i emeryci (6,4%) oraz bezrobotni (6,0%). W badaniu wzięło udział 4,9% uczniów i studentów oraz tyle samo rolników (4,9%). Najmniejszą grupę stanowili przedsiębiorcy (3,9%).

Wyniki badań

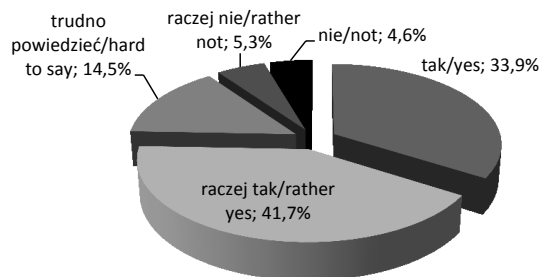
Z danych uzyskanych na podstawie analizy dokumentacji można wywnioskować, że władze gminy Nowa Wieś Wielka starały się o dotacje z unijnych funduszy na różnego rodzaju inwestycje mające na celu poprawę życia na obszarach wiejskich. Rozwój infrastruktury, który był możliwy m.in. dzięki środkom pozyskanym z funduszy UE poprawił komfort życia mieszkańców gminy. Gmina zachęcała

¹ Badania zostały wykonane przez Tomasza Pachuta w ramach przygotowania pracy magisterskiej.

mieszkańców do aktywnego brania udziału w szkoleniach w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO Kapitał Ludzki). Szkolenia te pomagały mieszkańcom w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, a także ułatwiły powrót na rynek pracy, co jest niezmiernie ważne w walce z bezrobociem. Równie ważnym aspektem rozwoju gminy było budowanie placów zabaw i różnego rodzaju obiektów sportowo-rekreacyjnych. Dzięki nim można spędzać czas na rozwijaniu swoich pasji i zainteresowań sportowych, co pozytywnie wpływa na rozwój, zwłaszcza młodszego pokolenia.

Wśród realizowanych projektów znalazły się zadania dofinansowane głównie ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (PO Rozwój Regionalny) (dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR), PO Kapitał Ludzki (dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) i innych źródeł, np.: wybudowanie kanalizacji sanitarnej z przykanalikami do działek i posesji niezabudowanych, budowa i remonty ulic wraz z chodnikami oraz instalacjami odprowadzającymi wodę, budowa sieci magistrali wodociągowej w miejscowościach badanej gminy, zagospodarowanie terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, którego celem było zbudowanie placów zabaw dla dzieci w kilku miejscowościach gminy, rekonstrukcja pomnika Powstańców Wielkopolskich, szkolenia bezrobotnych, którzy zdobywali różne umiejętności i przygotowywali się do powrotu na rynek pracy, doradztwo zawodowe badające predyspozycje zawodowe dzieci i młodzieży, zapoznanie uczestników z rolą i znaczeniem turystyki i agroturystyki w rozwoju społeczno-ekonomicznym obszarów wiejskich w ramach aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, polegające na: nauce świadczenia usług cateringowych i obsługi gości z wykorzystaniem dziedzictwa kulinarnego, nauce wyrabiania kartek świątecznych i okolicznościowych z różnego rodzaju papieru oraz wyrobu na bazie sznurka, edukacji jak założyć i prowadzić agroturystykę, renowacja pomostu rekreacyjnego na jeziorze w miejscowości Chmielniki, budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego z dwoma boiskami sportowymi, budynkiem sanitarno-szatniowym, oświetleniem kompleksu. Gmina Nowa Wieś Wielka realizowała również 6 projektów na mocy zawartych umów partnerskich z powiatem bydgoskim i innymi gminami należącymi do tego powiatu. W roku 2008 powstało Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) „Trzy Doliny”. W skład stowarzyszenia weszły gminy wiejskie: Białe Błota, Dobrez, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko oraz gminy miejsko-wiejskie: Solec Kujawski i Koronowo. Dzięki utworzeniu LGD gminy należące do stowarzyszenia mogły pozyskać dodatkowe środki finansowe w ramach działań „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Abby ocenić wpływ funduszy UE na poprawę życia oraz rozwój obszarów wiejskich gminy Nowa Wieś Wielka, należy dowiedzieć się, co mieszkańcy gminy sądzą na ten temat. W tym celu grupa mieszkańców gminy została przebadana na podstawie kwestionariusza wywiadu. Badana populacja miała ocenić, czy wejście Polski do UE jest korzystne dla Polski. Największą grupę respondentów stanowiły osoby, które uważały, że jest to raczej korzystne dla kraju (41,7%). Kolejną dużą grupę stanowiły osoby, które zdecydowanie korzystnie oceniły włączenie Polski do UE (33,9%). Osoby, którym trudno było ocenić przystąpienie do UE stanowiły 14,5% badanej populacji. Najmniej licznymi osobami były te, które oceniły przystąpienie Polski do UE jako raczej niekorzystne (5,3%) lub zdecydowanie niekorzystne (4,6%). Należy zauważyć, że ponad 3/4 respondentów (75,6%) pozytywnie oceniło przystąpienie Polski do UE (rys. 1).

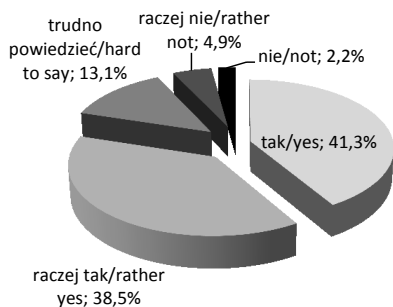

Rysunek 1. Ocena korzyści z integracji z Unią Europejską w opinii badanych mieszkańców

Figure 1. Assessment of benefits from integration with the European Union in the opinion of surveyed inhabitants

Źródło: opracowanie własne

Source: own research

Rysunek 2. Ocena wpływu Unii Europejskiej na rozwój obszarów wiejskich w opinii badanych mieszkańców
Figure 2. Assessment of influence the European Union on the development of rural areas in the opinion of surveyed inhabitants

Źródło: opracowanie własne
Source: own research

Wiele osób skorzystało na integracji Polski z UE, biorąc pod uwagę kilka lat, które upłynęły od wejście w struktury UE 1 maja 2004 roku. Respondentów zapytano o to, która grupa zawodowa w ich opinii najbardziej skorzystała na wejściu Polski do UE. Ponad połowa badanych mieszkańców (58,3%) wskazała rolników jako tę grupę zawodową, która najwięcej zyskała na wstąpieniu Polski do UE. Kolejną dużą grupą według badanej populacji zyskującą na integracji byli przedsiębiorcy (27,2%). Najemnych pracowników fizycznych jako zyskujących na integracji z UE wskazało tylko 6,0% respondentów, a najemnych pracowników umysłowych tylko 3,5%. Najmniej, bowiem tylko 2,5% badanych, wskazało, że to bezrobotni najbardziej skorzystali na wejściu Polski do UE. Pozostała część respondentów (2,5%) wskazała inne grupy zawodowe, w tym 5 osób uznało, że to politycy najbardziej na tym skorzystali.

Mieszkańców badanej gminy zapytano również o to, jaka grupa ze względu na aktywność zawodową najbardziej korzysta z wejście do UE. Według badanej populacji osoby uczące się skorzystały na integracji Polski z UE, bowiem na taką odpowiedź wskazało aż 77,7% respondentów. Kolejną dużą grupą, która została wskazana przez badanych były osoby pracujące – aktywne zawodowo (19,4%). Najmniej liczną grupą, która według badanych mieszkańców skorzystała na integracji byli nieaktywni już zawodowo emeryci i renciści (2,9%).

Kolejne pytanie dotyczyło funduszy pochodzących z UE i ich znaczenia dla poprawy warunków życia na wsi. W badanej populacji największa grupa respondentów (31,8%) zaznaczyła, że fundusze UE są znaczące dla poprawienia warunków życia na wsi. Kolejna duża grupa badanych mieszkańców (31,4%) odpowiedziała, że fundusze unijne raczej mają znaczenie dla poprawy warunków życia na wsi. Dostyc sporo osób wśród badanych mieszkańców, bo aż 27,6%, nie miało zdania w tej kwestii. Dwie najmniejsze grupy badanych mieszkańców uznały, że fundusze z UE raczej nie mają znaczącego wpływu na poprawę warunków życia na wsi (6,0%) lub w ogóle nie mają znaczenia (3,2%).

Inne pytanie miało na celu ocenę realnego zaangażowania i udziału mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka w programach finansowanych z Funduszy UE. Największą grupę respondentów stanowiły osoby, które nie brały udziału w żadnym programie finansowym z UE (68,6%). Z kolei 31,4% pytanych mieszkańców brało udział w takich programach, co jest dużym odsetkiem aktywnie korzystających z takiego wsparcia.

Kolejne pytanie oceniało, czy mieszkańcy gminy Nowa Wieś Wielka znają inicjatywy wspierane przez fundusze pochodzące z UE na terenie swojej gminy. Prawie 2/3 badanych osób, bo

Największą część badanych mieszkańców stanowiły osoby, które pozytywnie oceniały wpływ UE na rozwój obszarów wiejskich (41,3%). Równie dużą grupę stanowiły osoby, które ten wpływ oceniały raczej pozytywnie (38,5%). Brak zdania w tej kwestii zadeklarowało 13,1% osób. Tylko 4,9% respondentów było zdania, że raczej nie wpłynęło to pozytywnie na rozwój obszarów wiejskich, a 2,2% badanych osób uznało, że nie wpłynęło w ogóle (rys. 2). Jak wynika z badań, zdecydowana większość osób pozytywnie oceniła wpływ UE na rozwój obszarów wiejskich.

W kwestionariuszu zapytano również badanych mieszkańców, czy zauważyli istotne zmiany zachodzące na obszarach wiejskich po przystąpieniu Polski do UE. Większość respondentów odpowiedziała, że tak (43,8%) lub trudno było im jednoznacznie odpowiedzieć (28,3%). Również duża część osób zapytanych odpowiedziała, że raczej dostrzega zmiany, które zachodzą po wejściu Polski do UE (22,3%). Najmniej licznymi grupami badanych mieszkańców były osoby, które raczej nie zauważyły zmian (3,8%) lub w ogóle ich nie dostrzegły (1,8%).

aż 66,1, zadeklarowało, że zna przykłady inicjatyw finansowanych z funduszy UE, natomiast 33,9% uznało, że ich nie zna.

Inne pytania dotyczyły poziomu życia na wsi, a także perspektyw na najbliższe lata. Na pytanie dotyczące poziomu życia na wsi ponad połowa respondentów (56,2%) oceniła go jako bardzo dobry. Prawie 1/3 badanej populacji (31,1%) oceniła poziom życia na wsi jako dobry. Trzecia pod względem wielkości grupa respondentów oceniła poziom życia na wsi jako dostateczny (8,1%). Poziom życia na wsi jako zły oceniło 2,8% pytanych mieszkańców, a jako bardzo zły tylko 1,8%.

Unijne programy wspierają działania mające na celu zbliżenie warunków życia na wsi do tych, które panują w miastach, gdzie dostęp do usług jest łatwy, a infrastruktura dobrze rozwinięta. Na pytanie dotyczące porównania warunków życia na wsi do panujących w mieście 43,8% badanej populacji stwierdziło, że aktualny poziom życia na obszarach wiejskich jest zbliżony do tych w mieście. Sporo badanych osób było zdania, że poziom życia raczej jest zbliżony do tego w mieście (39,2%), a 8,1% badanych mieszkańców nie potrafiło stwierdzić czy faktycznie poziom życia na wsi jest zbliżony do tego, który posiadają mieszkańcy w mieście. Tylko 6,4% respondentów oceniło, że poziom ten raczej nie jest zbliżony do poziomu życia w mieście, a 2,5% stwierdziło, że nie jest zbliżony.

Według badanych mieszkańców poziom życia na wsi w kolejnych latach będzie się systematycznie poprawiał, co świadczy o optymistycznej prognozie badanych. Takiej odpowiedzi udzieliło 54,8% badanych mieszkańców. Drugą dużą grupę stanowiły osoby (33,6%), które wskazały, że poziom życia raczej będzie się poprawiał w najbliższych latach. Trzecia pod względem wielkości grupa, czyli 6,7% badanych osób nie mogła jednoznacznie określić czy warunki życia na wsi będą się poprawiać, czy też nie. Pesymistyczne poglądy wyraziło tylko 3,2% respondentów stwierdzając, że warunki raczej nie będą się poprawiać lub w ogóle nie będą się poprawiać (1,7%).

Ważną kwestią dla oceny wpływu integracji z UE jest spostrzeganie tempa zmian zachodzącym na obszarach wiejskich. Respondentów zapytano o to, czy tempo zmian jest zadowalające. Największa grupa respondentów (31,4%) odpowiedziała, że tempo to jest zadowalające. Kolejne wyniki ukazują dość podzielone opinie na ten temat, gdyż zdaniem aż 24,0% badanych mieszkańców trudno było powiedzieć czy tempo przemian na obszarach wiejskich jest zadowalające. Duża też część badanych osób (22,6%) wskazała, że tempo to raczej nie jest zadowalające, a raczej zadowolonych z szybkości zachodzących przemian na wsi było 18,0% badanych mieszkańców. Tylko 4,0% respondentów nie było zadowolonych z tempa przemian.

Ostatnia kwestia w badaniach dotyczyła aktywnego udziału mieszkańców w inicjatywach społecznych organizowanych przez gminę. Spośród badanych osób 31,8% z zadeklarowało, że brało udział w takich inicjatywach przynajmniej raz w roku. Pozostała część respondentów (68,2%) odpowiedziała, że nie bierze udziału w takich inicjatywach.

Podsumowanie

Badana gmina starała się pozyskiwać jak najwięcej dofinansowań dla różnych projektów i zadań w celu poprawienia warunków życia na wsi. Fundusze te znacząco pomagają w poprawieniu warunków życia na terenie gminy, a także w rozwoju jej mieszkańców. Dzięki przeprowadzonym badaniom można stwierdzić, że gmina Nowa Wieś Wielka aktywnie korzysta z funduszy UE. Świadczą o tym różne inwestycje przeprowadzane na terenie gminy oraz szkolenia i projekty adresowane do mieszkańców dofinansowywane z unijnych środków.

Analizując uzyskane wyniki można stwierdzić, że mieszkańcy gminy Nowa Wieś Wielka pozytywnie oceniali wejście Polski do UE oraz wspieranie obszarów wiejskich z unijnych funduszy. Według badanych osób UE ma duży wpływ na zmiany zachodzące na terenach wiejskich i ocenia te zmiany pozytywnie. Należy zauważyć, że większość respondentów wskazała rolników jako tych, którzy najbardziej zyskali na wejściu Polski do UE Według badanej populacji również uczniowie i studenci zyskali na integracji. Duża część respondentów nie brała udziału w żadnym programie finansowanym z funduszy UE. Jednak duża część badanych osób знаła przykłady inicjatyw finansowanych z tego źródła.

W opinii badanych mieszkańców poziom życia na wsi jest bardzo dobry i dobry, o czym świadczyć też mogą migracje ludzi, którzy przeprowadzają się z miast na teren gminy Nowa Wieś Wielka. Według dużej części badanych poziom życia na wsi jest zbliżony do tego w mieście i w najbliższych latach będzie się systematycznie poprawiać. Jednocześnie tempo zachodzących przemian na terenach wiejskich nie w pełni zadowalało badanych mieszkańców. Duża część z nich nie miała zdania w tej kwestii, jednak prawie połowa osób była raczej zadowolona z tempa tych przemian. Jak wynika z badań tylko 1/3 respondentów brała udział w inicjatywach społecznych organizowanych przez gminę przynajmniej raz w roku.

Literatura

- Adamowicz A. 2008: *Ocena wspólnej polityki rolnej i jej instrumentów*, [w:] S. Sokołowska, A. Bisaga (red.), *Wieś i rolnictwo w procesie zmian: szanse rozwojowe rolnictwa w przestrzeni europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, 49-58.
- Dmochowska H. 2011: *Obszary wiejskie w Polsce*, GUS, Warszawa.
- Heffner K. 2008: *Zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w Polsce. Uwarunkowania, czynniki, skutki*, [w:] S. Sokołowska, A. Bisaga (red.), *Wieś i rolnictwo w procesie zmian: szanse rozwojowe rolnictwa w przestrzeni europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, 15-24.
- Kłodziński M. 2010: *Główne funkcje polskich obszarów wiejskich z uwzględnieniem dezagryzacji wsi i pozarolniczej działalności gospodarczej*, Studia BAS, nr 4(24), 9-28.
- Krasucka M. 2008. *Realizacja programów rozwoju obszarów wiejskich w Polsce w latach 2004-2006*, [w:] S. Sokołowska, A. Bisaga (red.), *Wieś i rolnictwo w procesie zmian: szanse rozwojowe rolnictwa w przestrzeni europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego Opole, 89-95.
- Raport o stanie wsi. Polska wieś*. 2014: FDPA, Warszawa.
- Wiatrak A.P. 2000: *Założenia i cele polityki rolnej*, Materiał szkoleniowy, FAPA Warszawa.
http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_pl.htm.

Summary

After joining the European Union, the development of the rural areas in Poland has increased significantly. Both local communities has been given the financial support, and the European Union countries started introducing projects concerning the improvement of the living conditions in the rural areas. The funds have been invested in a number of sectors, such us: infrastructure, environment protection, culture, professional development of people living in these areas. The researches had been conducted from June to November 2012. Two methods were used as a tool for the research: the analysis of the documents, facilitated by the local authorities of Nowa Wieś Wielka, and a survey completed by 283 people, the inhabitants of Nowa Wieś Wielka commune. The questionnaire concerned the influence of the European Union on development of the rural areas and the living conditions in these regions. From the documents analysis it can be concluded that Nowa Wieś Wielka has actively participated in the European projects. It is especially visible in the numerous projects that have been introduced in this area. Also the local inhabitants have a positive opinion about the influence of European Union on the development of the rural areas, and they are satisfied with the living conditions in their region.

Adres do korespondencji
 prof. dr hab. inż. Sławomir Zawisza, mgr inż. Tomasz Pachut
 Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy
 Zakład Ekonomiki i Doradztwa w Agrobiznesie
 ul. Kordeckiego 20, 85-225 Bydgoszcz, tel. (0-52) 340 80 81, 340 80 84
 e-mail: zawisza@utp.edu.pl